

Nr 13

*Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts
proposition med förslag till ändring i tryckfrihets-
förordningen samt i ämnet väckta motioner.*

Till konstitutionsutskottet har båda kamrarna den 14 april 1964 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 133, vari Kungl. Maj:t till riksdagens prövning i grundlagsenlig ordning framlagt här nedan intagna förslag till ändring i tryckfrihetsförordningen.

Förslag till ändring i tryckfrihetsförordningen

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

7 kap.

3 §.

Har meddelande, — — — — — är stadgat.

Uppenbarar den som på grund av allmän befattning eller i och för utövande av allmän tjänsteplikt erhållit kännedom om förhållande, vars röjande skulle innefatta brott mot rikets säkerhet eller varom han eljest enligt lag haft att iakttaga tystnad, vad han sålunda erfarit, må, ehuru sådant meddelande skett för offentliggörande i tryckt skrift, gärningen åtalas och straffas enligt vad därom är stadgat.

Om någon genom att lämna meddelande till annan förövar uppror, högförräderi, landsförräderi, landsvek, spioneri, grovt spioneri eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott, så ock om någon som på grund av allmän befattning eller i och för utövande av lagstadgad tjänsteplikt erhållit kännedom om förhållande, varom han eljest enligt lag har att iakttaga tystnad, uppenbarar vad han sålunda erfarit, må, ehuru meddelandet skett för offentliggörande i tryckt skrift, gärningen åtalas och ansvar därför ådömas enligt vad därom är stadgat.

Om ansvar — — — — — i 2 kap. 1 §.

4 §.

Med beaktande av det i 1 kap. angivna syftet med en allmän tryckfrihet skall såsom otillåtet yttrande i tryckt skrift anses sådan enligt lag straffbar framställning som innefattar:

(Nuvarande lydelse)

1. högförräderi, förövat med uppsåt att riket eller del därav skall med våldsamma eller eljest lagstridiga medel eller med utländskt bistånd läggas under främmande makt eller bringas i beroende av sådan makt eller att del av riket skall sålunda lösryckas eller att åtgärd eller beslut av Konungen, riksdagen eller högsta domarmakten skall med utländskt bistånd framtingas eller hindras, såframt gärningen innebär fara för uppsåtets förverkligande;

försök *eller* förberedelse till sådant högförräderi;

2. uppror, förövat med uppsåt att statsskicket skall med vapenmakt eller eljest med våldsamma medel omstörtas eller att åtgärd eller beslut av Konungen, riksdagen eller högsta domarmakten skall sålunda framtingas eller hindras, såframt gärningen innebär fara för uppsåtets förverkligande;

försök *eller* förberedelse till sådant uppror;

3. *krigsförräderi*, i vad därigenom, då riket är i krig eller eljest i lag meddelade bestämmelser om *krigsförräderi* äga tillämpning, någon förleder krigsfolk hörande till rikets eller med riket förbunden stats krigsmakt till modlöshet *eller* myteri eller genom osann framställning sprider *sådan* misströstan bland allmänheten att *försvaret kan avsevärt försvåras* eller begår annan dylik förrådisk gärning som är till *avsevärt* men för försvaret *eller för motståndsverksamhet inom ockuperad del av riket*;

försök *eller* förberedelse till sådant *krigsförräderi*;

(Föreslagen lydelse)

1. högförräderi, förövat med uppsåt att riket eller del därav skall med våldsamma eller eljest lagstridiga medel eller med utländskt bistånd läggas under främmande makt eller bringas i beroende av sådan makt eller att del av riket skall sålunda lösryckas eller att åtgärd eller beslut av Konungen, riksdagen eller högsta domarmakten skall med utländskt bistånd framtingas eller hindras, såframt gärningen innebär fara för uppsåtets förverkligande;

försök, förberedelse *eller stämpling* till sådant högförräderi;

2. *krigsanstiftan*, såframt fara för att riket skall *invecklas i krig eller andra fientligheter framkallas med utländskt bistånd*;

3. uppror, förövat med uppsåt att statsskicket skall med vapenmakt eller eljest med våldsamma medel omstörtas eller att åtgärd eller beslut av Konungen, riksdagen eller högsta domarmakten skall sålunda framtingas eller hindras, såframt gärningen innebär fara för uppsåtets förverkligande;

försök, förberedelse *eller stämpling* till sådant uppror;

4. *landsförräderi eller landssvek*, i vad därigenom, då riket är i krig eller eljest i lag meddelade bestämmelser om *sådant brott* äga tillämpning, någon förleder krigsfolk hörande till rikets eller med riket förbunden stats krigsmakt *eller andra som äro verksamma för försvaret av riket* till myteri, *trolöshet eller* modlöshet eller genom osann framställning sprider misströstan bland allmänheten eller begår annan dylik förrådisk gärning som är till men för försvaret *eller för folkförsörjningen eller, om riket är helt eller delvis ockuperat av främmande makt utan att militärt motstånd förekommer, för motståndsverksamheten*;

försök, förberedelse *eller stämpling* till sådant *landsförräderi eller landssvek*;

(Nuvarande lydelse)

4. gärning av sådan beskaffenhet som avses under 3, om den förövats av oaktsamhet;

5. smädelse eller annan missfirmelig gärning mot Konungen eller annan medlem av konungahuset, skymfande av riksstyrelse, som är satt i Konungens ställe, eller riksdagen, dess avdelning eller utskott, eller av Sveriges flagga eller vapen eller annat rikets höghetstecken;

6. smädelse eller annan missfirmelig gärning mot någon som innehar eller innehåft ämbete eller annan befattning, varmed ämbetsansvar är förenat, eller någon som enligt Konungens förordnande åtnjuter skydd såsom ämbetsman, om missfirmelsen sker i eller för hans befattning;

7. skymfande av främmande makts flagga eller vapen eller annat dess höghetstecken eller smädelse eller annan missfirmelig gärning mot främmande makts statsöverhuvud eller representant här i riket;

8. uppvigling, varigenom någon söker förleda till brottslig gärning, svikande av medborgerlig skyldighet eller ohörsamhet mot myndighet;

9. spridande av falskt rykte eller annat osant påstående, som är ägnat att framkalla fara för rikets säkerhet, folkförsörjningen eller allmän ordning och säkerhet eller att undergräva aktningen för myndighet eller annat organ, vilket äger besluta i allmänna angelägenheter;

10. hot, förtal eller smädelse mot folkgrupp med viss härstamning eller trosbekännelse;

11. skymfande av sådant som av svenska kyrkan eller annat, här i ri-

(Föreslagen lydelse)

5. landsskadlig vårdslöshet, i vad därigenom någon av oaktsamhet begår gärning som avses under 4;

6. ärekränkning mot Konungen eller annan medlem av konungahuset eller mot regent som är satt i Konungens ställe eller skymfande av Sveriges flagga eller vapen eller annat rikets höghetstecken;

7. förolämpning mot någon som innehar eller innehåft ämbete eller annan befattning, varmed ämbetsansvar är förenat, eller någon som enligt Konungens förordnande åtnjuter skydd såsom ämbetsman, om missfirmelsen sker i eller för hans befattning;

8. skymfande av främmande makts flagga, vapen eller annat dess höghetstecken eller ärekränkning mot främmande makts statsöverhuvud eller ledamot av dess regering eller dess representant här i riket;

9. uppvigling, varigenom någon söker förleda till brottslig gärning, svikande av medborgerlig skyldighet eller ohörsamhet mot myndighet;

10. spridande av falskt rykte eller annat osant påstående, som är ägnat att framkalla fara för rikets säkerhet, eller gärning innebärande att någon till främmande makt framför eller låter framkomma sådant rykte eller påstående;

11. spridande av falskt rykte eller annat osant påstående, som är ägnat att framkalla fara för folkförsörjningen eller för allmän ordning och säkerhet eller att undergräva aktningen för myndighet eller annat organ, som äger besluta i allmänna angelägenheter;

12. hot, förtal eller smädelse mot folkgrupp med viss härstamning eller trosbekännelse;

13. skymfande av sådant som av svenska kyrkan eller annat, här i ri-

(Nuvarande lydelse)

ket verksamt trossamfund hålles heligt;

12. förfarande, som sårar tukt och sedlighet; eller

13. ärekränkning mot enskild person genom beskyllning för brott eller för annan gärning, som är menlig för hans ära, goda namn och medborgerliga anseende, yrke, näring eller fortkomst, eller genom smädligt yttrande eller annan missfärlig gärning.

(Föreslagen lydelse)

ket verksamt trossamfund hålles heligt;

14. förfarande, som sårar tukt och sedlighet; eller

15. ärekränkning mot enskild person.

Med ärekränkning förstås i denna paragraf förtal och förolämpning. Förtal innebär, att någon utpekar annan såsom brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller eljest lämnar uppgift som är ägnad att utsetta denne för andras missaktning, dock ej om det med hänsyn till omständigheterna var försvarligt att lämna uppgift i saken och han visar att uppgiften var sann eller att han hade skälig grund för den. Förtal av avliden innefattar att gärningen är sårande för de efterlevande eller att den eljest kan anses kränka den frid, som bör tillkomma den avlidne. Förolämpning innebär att någon smädar annan genom kränkande tillmäle eller beskyllning eller genom annat skymfligt beteende mot honom.

6 §.

Vad i lag är stadgat angående straff för brott, som avses i 4 och 5 §§, gälla ock då brottet är att anse som tryckfrihetsbrott.

Angående enskilt anspråk på grund av tryckfrihetsbrott stadgas i 11 kap. Fälles den tilltalade för brott, som avses i 4 § 6 eller 13, må ock, då fråga är om periodisk skrift, på yrkande förordnas att domen skall införas i skriften.

Vad i lag är stadgat angående påföljd för brott, som avses i 4 och 5 §§, gälla ock då brottet är att anse som tryckfrihetsbrott.

Angående enskilt anspråk på grund av tryckfrihetsbrott stadgas i 11 kap. Fälles den tilltalade för brott, som avses i 4 § 7 eller 15, må ock, då fråga är om periodisk skrift, på yrkande förordnas att domen skall införas i skriften.

8 §.

I samband med konfiskering av periodisk skrift, må, då fråga är om otillåtet yttrande, som avses i 4 § 1—3, eller sådant enligt 5 § andra stycket otillåtet offentliggörande som innefattar spioneri, meddelas förbud att utgiva skriften under viss, av rät-

I samband med konfiskering av periodisk skrift må, då fråga är om otillåtet yttrande, som avses i 4 § 1—4, eller sådant enligt 5 § andra stycket otillåtet offentliggörande som innefattar spioneri, meddelas förbud att utgiva skriften under viss, av rät-

(Föreslagen lydelse)

(Nuvarande lydelse)

ten bestämd tid, högst sex månader från det domen i tryckfrihetsmålet vinner laga kraft. Förbud som nu sagts må dock meddelas allenast då riket befinner sig i krig.

ten bestämd tid, högst sex månader från det domen i tryckfrihetsmålet vinner laga kraft. Förbud som nu sagts må dock meddelas allenast då riket befinner sig i krig.

Angående konfiskering — — — — — av brott.

Samtidigt med propositionen har utskottet behandlat följande i anledning därav väckta motioner, nämligen *dels* de likalydande motionerna I: 748 av herrar *Svanström* och *Thorsten Larsson* samt II: 922 av herrar *Larsson* i *Norderön* och *Fälldin*, *dels* de likalydande motionerna I: 754 av herrar *Lager* och *Adolfsson* samt II: 921 av herr *Hermansson m. fl.*, *dels* de likalydande motionerna I: 779 av fröken *Mattson m. fl.* och II: 960 av herr *Braconier m. fl.*, *dels* de likalydande motionerna I: 792 av herrar *Palm* och *Lennart Geijer* samt II: 975 av fröken *Bergegren* och herr *Martinsson*, *dels* ock de likalydande motionerna I: 793 av fru *Segerstedt Wiberg m. fl.* och II: 976 av herr *Spångberg m. fl.*

För motiveringen till propositionen samt för vad som yrkats och anförts i motionerna redogöres något i det följande. I övrigt hänvisas till propositionen samt motionerna II: 922, I: 754, I: 779, II: 975 och I: 793.

Svenska journalistförbundet, Svenska tidningsutgivareföreningen och Publicistklubben har inkommit med framställningar till utskottet; dessa fogas vid utlåtandet som bilagor.

Propositionens väsentliga syfte är att sådana ändringar skall göras i tryckfrihetsförordningen som är betingade av den år 1962 antagna brottsbalken; denna skall träda i kraft den 1 januari 1965. Samtidigt föreslås en viss utvidgning av möjligheterna att med åtal och straff ingripa mot dem som har lämnat meddelande för offentliggörande i tryckt skrift. Slutligen föreslås att som otillåtet yttrande i tryckt skrift skall anges icke blott ärekränkning av främmande makts statsöverhuvud eller dess representant här i riket utan även, till skillnad från vad som gäller enligt brottsbalken, ärekränkning av ledamot av främmande makts regering.

I. Inskränkning i meddelarskyddet

Enligt 1 kap. 1 § andra stycket tryckfrihetsförordningen står det i princip envar fritt att för offentliggörande i tryckt skrift till dess författare eller utgivare eller, om för skriften finns särskild redaktion, till denna eller till företag för yrkesmässig förmedling av nyheter till periodiska skrifter meddela uppgifter och underrättelser i vad ämne som helst. Innebörden av den-

na bestämmelse är att den som lämnat sådant meddelande icke kan ställas till ansvar för meddelandets innehåll. Är detta lagstridigt, kan ansvar utkrävas endast såframt meddelandet publicerats och då av den enligt 8 kap. förordningen för skriften ansvarige, i princip skriftens upphovsman eller, då skriften är periodisk, dess ansvarige utgivare. Till stadgandet i 1 kap. 1 § andra stycket ansluter sig bestämmelser i förordningens 3 kap. om rätt till anonymitet för meddelare (4 §). I 7 kap. 3 § stadgas inskränkningar i rätten att fritt meddela uppgifter och underrättelser. Den som lämnar meddelande för offentliggörande i tryckt skrift kan i där avsedda fall åtalas och dömas i vanligt brottmål. Rätten till anonymitet kan i sådant mål genombrytas av vittnesplikten (3 kap. 1 och 4 §§).

Jämlikt 7 kap. 3 § andra stycket kan meddelare lagföras och ansvar ådömas honom enligt allmän strafflag, om han uppenbarar förhållande vars röjande skulle innefatta brott mot rikets säkerhet eller varom han eljest enligt lag haft att iakttaga tystnad. Förutsättning härför är dock att han erhållit kännedom om förhållandet på grund av allmän befattning eller i och för utövande av allmän tjänsteplikt. Ansvar för meddelaren gäller vare sig meddelandet publiceras eller icke.

Straffrättskommittén vände sig i sitt år 1953 avgivna betänkande med förslag till brottsbalk (SOU 1953: 14) mot den begränsning av ansvarigheten som följde av att endast befattningshavare och tjänstepliktiga kunde dömas för brott mot rikets säkerhet i fall då brottet bestått i meddelande för offentliggörande i tryckt skrift. De värden som i en för riket kritisk situation äventyrades genom ett allvarligt brott av detta slag var, menade kommittén, så stora att det icke kunde anses tillfredsställande att värdet av anonymitetsskyddet skulle väga över. Den inskränkning i meddelarskyddet som stadgas i 7 kap. 3 § andra stycket tryckfrihetsförordningen skulle därför enligt kommitténs förslag avse envar som genom att lämna meddelande till annan förövade uppror, högförräderi, landsförräderi, grovt spioneri eller försök, förberedelse eller stämpling till något av nämnda brott.

Propositionen ansluter sig i detta hänseende nära till straffrättskommitténs förslag. En meddelare, som icke är befattningshavare eller tjänstepliktig, skall kunna bestraffas för meddelande lämnat för offentliggörande i tryckt skrift när meddelandet innefattar uppror, högförräderi, landsförräderi, landssvek, spioneri eller grovt spioneri eller ock försök, förberedelse eller stämpling till något av dessa brott. Beträffande befattningshavare och tjänstepliktiga skall enligt propositionen den nuvarande inskränkningen i skyddet för meddelare bibehållas i oförminskad omfattning. Uttrycket »allmän tjänsteplikt» skall, i anslutning till 20 kap. 12 § brottsbalken, ändras till »lagstadgad tjänsteplikt».

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot propositionens förslag i nu förevarande del.

II. Följdändringar till brottsbalken

Ett yttrande i tryckt skrift kan bestraffas såsom otillåtet endast om det är straffbart enligt såväl tryckfrihetsförordningen som allmän lag. Beskrivningarna på de brott som enligt nuvarande lag kan bestraffas såsom otillåtet yttrande återfinnes med samma innebörd i både strafflagen och 7 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen. Straffsatserna anges däremot bara i strafflagen; 7 kap. 6 § första stycket tryckfrihetsförordningen hänvisar härom till »vad i lag är stadgat». Att brottsbeskrivningarna infördes även i tryckfrihetsförordningen motiverades vid dennas tillkomst med att ett angivande av brotten endast genom brottsbeteckningar eller på annat kortfattat sätt skulle innebära ett betänkligt försvagande av de konstitutionella garantierna för tryckfrihetens materiella innehåll (prop. 1948: 230 s. 92).

Vissa av de brott som för närvarande är angivna i 7 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen har i brottsbalken beskrivits på annat sätt än i strafflagen. För att ändringarna skall kunna återverka på bedömningen av yttranden i tryckta skrifter fordras att motsvarande ändringar görs i 7 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen. Sådana ändringar föreslås nu i *propositionen*. Bl. a. införes i paragrafens andra stycke beskrivningar av ärekränkingsbrotten förtal och förolämpning (se 5 kap. 1 och 3 §§ brottsbalken).

I *motionerna I: 748* och *II: 922* yrkas att det föreslagna andra stycket av 4 § måtte utgå. Motionärerna framhåller att styckets definition av ärekränkingsbrotten sammanfaller med brottsbalkens samt fortsätter:

Det synes då icke påkallat att i tryckfrihetsförordningen upprepa vad som redan framgår av brottsbalken. Att så likväl skett torde bero på att straffrättskommittén i sitt förslag till brottsbalk upptagit ett stadgande motsvarande det nu föreslagna. Det av kommittén gjorda utkastet torde ha ansetts påkallat av den speciella reglering utav ärekränkingsbrotten som kommittén förordat. Denna reglering har emellertid icke följts vid brottsbalkens slutliga utformning, och det torde därför icke längre föreligga anledning att i tryckfrihetsförordningen medtaga någon definition av ärekränkning.

Svenska journalistförbundet hemställde i en till justitiedepartementet den 4 december 1963 inkommen skrift, att bestämmelsen under 7 kap. 4 § punkt 11 rörande brott mot trosfrid måtte utmönstras ur tryckfrihetsförordningen. Att med lagens hjälp skapa sektorer, som åtnjuter ett speciellt helighetsskydd bara därför att en viss grupp människor anser dem och kallar dem »heliga», är enligt förbundets mening ett så allvarligt ingrepp i ett demokratiskt lands fria meningsutbyte och fria åsiktsbildning, att sådana ingrepp icke under några omständigheter kan försvaras (se vidare bilaga till bilaga 1).

I *propositionen* avvisas förbundets hemställan; enligt föredragande departementschefen bör brott mot trosfrid kunna beivras även när det förövats genom tryckt skrift.

I *motionerna I: 754* och *II: 921* yrkas att punkten om brott mot trosfrid — i propositionen 4 § punkt 13 — utgår ur paragrafen. Motionärerna anför:

Vi tror inte att man genom åtal och fällande domar skyddar det som trosamfundet och deras anhängare anser vara heligt. Den kyrka och de trosamfund som anser sig böra ropa på åtal för att skydda det de anser vara heligt har uppenbarligen blivit efter i utvecklingen.

Även i *motionerna I: 792* och *II: 975* framföres viss kritik mot tryckfrihetsförordningens stadgande om brott mot trosfrid. Motionärerna framhåller att det i följande avsnitt behandlade förslaget om ärekränkning av ledamot av främmande makts regering går längre än blott till en anpassning av tryckfrihetsförordningen efter brottsbalken och yttrar vidare:

Om längre gående ändringar skall göras i tryckfrihetsförordningen kan ifrågasättas om icke också andra delar av densamma borde bli föremål för omprövning. Så kan t. ex. punkt 13 i ovannämnda 7 kap. 4 §, om den överhuvud taget skall bibehållas, böra utvidgas till att även ge motsvarande skydd åt andra än religiösa grupper, som kan ha ett lika starkt behov av fredande av sina ståndpunkter i etiska frågor.

Motionerna utmynnar i detta hänseende i en hemställan om en förut-sättningslös utredning av tryckfrihetslagstiftningen.

Utskottet. Såsom framhålles i *motionerna I: 748* och *II: 922*, sammanfaller den beskrivning av ärekränkningens brott förtal och förolämpning, som enligt propositionen skall ges i 7 kap. 4 § andra stycket tryckfrihetsförordningen, med beskrivningen i brottsbalken. Härvidlag avviker propositionen icke från vad som eljest iakttagits vid avfattningen av tryckfrihetsförordningens stadganden om vad som skall anses som otillåtet yttrande; skillnaden består endast i att definitionen av ärekränkningens brott av redaktionella skäl lämnats i ett särskilt stycke. Att stadgandena i tryckfrihetsförordningen om otillåtet yttrande kom att innehålla utförliga brottsbeskrivningar och icke blott hänvisningar till den allmänna strafflagstiftningen, betraktades, såsom framhållits i det föregående, vid tryckfrihetsförordningens tillkomst som ett moment i de konstitutionella garantierna för tryckfrihetens materiella innehåll. Det kan enligt utskottets mening icke komma i fråga att med avseende på ärekränkningens brott frångå denna metod. Utskottet kan därför icke biträda yrkandet att det föreslagna andra stycket i 7 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen skall utgå.

Såsom brott mot trosfrid anses enligt brottsbalken, att någon offentlig skymfar sådant som av svenska kyrkan eller annat i riket verksamt trosamfund hålles heligt. Enligt vad som uttalades under förarbetena omfattar bestämmelsen icke kritik vilken såsom vapen använder ironien; saklig kritik åsyftas icke utan endast användande av skymflig form (prop. 1948: 80 s. 204). Icke desto mindre har det ifrågasatts, om straffstadgandet är behövt som skydd för människors religiösa känslor. Vad beträffar tryckta

skrifter har anförts att skyddet för den religiösa känslan mera är en angelägenhet för publicitetsorganens självsanering och för den offentliga kritiken än för strafflagstiftningen. Enligt utskottets mening är det dock svårt att utan en allsidig utredning taga ställning till frågan. Utskottet förutsätter att Kungl. Maj:t utan särskild framställning från riksdagens sida med uppmärksamhet följer domstolarnas praxis på området med särskilt beaktande av den fria åsiktsbildningens krav. — Att på grundval av kritik mot bestämmelsen om brott mot trosfrid nu begära en allmän översyn av tryckfrihetslagstiftningen kan enligt utskottets mening inte komma i fråga.

Utskottet kan således icke biträda de här ovan redovisade yrkandena i motionerna I: 748 och II: 922, I: 754 och II: 921 samt I: 792 och II: 975.

Utskottet har inte heller i övrigt funnit skäl till erinran mot propositionens förevarande förslag om anpassning av tryckfrihetsförordningen till brottsbalken eller mot vad föredragande departementschefen anført i motiveringen till förslagen.

III. Årekränkning mot ledamot av främmande makts regering

Vår strafflagstiftning stadgar sedan gammalt straff för den som smädar främmande makts regent eller dess sändebud här i riket. Några år under och efter det andra världskriget stadgades straff under vissa förutsättningar även för offentliga smädelser mot främmande makt såsom sådan eller mot dess regering. Samtidigt med bestämmelsen härom infördes ett stadgande om straff för den som offentligen skymfade främmande makts flagga eller vapen eller annat dess höghetstecken. I samband med tillkomsten av den nya tryckfrihetsförordningen och 1948 års revision av lagstiftningen om brott mot staten och allmänheten borttogs den särskilda kriminaliseringen av smädelser mot främmande makt eller dess regering; den nu gällande bestämmelsen i ämnet stadgar straff för den som offentligen skymfar främmande makts flagga eller vapen eller annat dess höghetstecken samt för den som med smädelse eller annan missfirmlig gärning förgriper sig mot främmande makts statsöverhuvud eller representant här i riket.

Frågan om straff för smädelse mot främmande makt eller dess regering uppkom på nytt under förarbetena till brottsbalken. Föredragande departementschefen, dåvarande statsrådet Lindell, anförde emellertid bl. a. att uppfattningen om vad som skall anses som skymfande för ett land eller dess regering var i hög grad subjektiv och beroende på från vilken sida man såg saken. Vidare framhöll han att ett stadgande i ämnet kunde göra det svårt för den svenska statsledningen att i politiskt oroliga tider värja sig för utländska påtryckningar med syfte att hämma pressfriheten (prop. 1962: 10 B s. 281 f.). Någon erinran mot dessa uttalanden gjordes icke av någon av statsrådets övriga ledamöter och icke heller under riksdagsbehandlingen.

I enlighet härmed inflöt icke i brottsbalken någon föreskrift om ärekränkning av ledamot av främmande makts regering, inte heller någon föreskrift om skymfande av främmande makt som sådan. Stadgandet om offentligt skymfande av främmande makts flagga eller vapen eller annat dess höghetstecken överfördes däremot i huvudsak oförändrat till brottsbalken (19 kap. 10 §). Bestämmelsen om smädelse mot främmande makts statsöverhuvud eller representant här i riket anpassades närmare än i strafflagen till de allmänna bestämmelserna om ärekränkning och utformades som en föreskrift om straffskärpning för det fall att ärekränkning innebär att någon genom förgripelse på sådan person kränker den främmande makten (19 kap. 11 §). Ärekränkning mot ledamot av främmande makts regering kan bestraffas enligt de allmänna ärekränkingsbestämmelserna i 5 kap. brottsbalken; härför krävs i regel åtal av målsäganden.

I *propositionen* har under punkt 8 i 7 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen intagits ett stadgande av innebörd att såsom otillåtet yttrande i tryckt skrift skall kunna anses skymfande av främmande makts flagga, vapen eller annat dess höghetstecken samt ärekränkning mot främmande makts statsöverhuvud eller ledamot av dess regering eller dess representant här i riket. Utvidgningen till regeringsledamot har av föredragande departementschefen motiverats med de stora olikheter i fråga om statsskick, som råder i skilda länder. Departementschefen har uttalat att motsvarande ändring vid lämpligt tillfälle borde vidtagas i brottsbalken.

Yrkanden av innebörd att straffstadgandet icke skall utsträckas så att det kommer att avse ledamot av främmande makts regering har väckts i *samtliga inledningsvis nämnda motioner*. Flera av motionärerna framför tankegångar liknande dem åt vilka statsrådet Lindell gav uttryck under förarbetena till brottsbalken. Vissa av motionärerna anmärker dessutom att ändringsförslaget inte på vanligt sätt underkastats granskning genom remissförfarande.

Längre gående yrkanden väcks i vissa av motionerna. Sålunda innebär yrkandena i *motionerna I: 754 och II: 921 samt I: 793 och II: 976* att straffbestämmelsen om otillåtet yttrande i tryckt skrift om främmande makts statsöverhuvud eller representant här i riket skall upphävas. Enligt yrkandet i sistnämnda två motioner skall den föreslagna punkten 8 helt utgå; detta yrkande innebär således att även den bestämmelse som rör främmande makts flagga, vapen eller annat dess höghetstecken skall upphävas.

Utskottet delar den uppfattning som torde ligga bakom föredragande departementschefens motivering till den föreslagna bestämmelsen om ärekränkning mot ledamot av främmande makts regering, nämligen att skäl saknas att göra tillämpningen av bestämmelsen beroende av om den angripne har ställning av statsöverhuvud. Det kan emellertid enligt utskottets me-

ning inte heller anses riktigt att genomgående göra skillnad mellan å ena sidan statsöverhuvud och regeringsmedlem och å andra sidan andra personer med en central politisk position i sitt land. Att i lagtext på ett särskiljande sätt beskriva sådana personer möter dock betydande svårigheter. Härtill kommer att vissa nackdelar kan vara förenade med möjligheten att med straff ingripa mot sådana kränkningar som här avses. Enligt utskottets mening kan de betänkligheter, som vid brottsbalkens tillkomst åberopades som skäl mot att beteckna angrepp mot främmande makt eller dess regering som brott, inte lämnas utan beaktande.

Av nu anförda skäl vill utskottet förorda att tryckfrihetsförordningen icke skall innehålla något stadgande som avser att skydda statsöverhuvud eller regeringsmedlem i främmande makt mot smädliga eller kränkande angrepp; de allmänna bestämmelserna om ärekränkning torde lämna tillräckligt skydd. Även det särskilda skyddet för främmande staters representanter här i riket mot angrepp i tryckta skrifter torde vara överflödigt.

Utskottet hyser icke heller i och för sig några starkare betänkligheter mot förslaget att skyddet för främmande makters höghetstecken mot angrepp i tryckta skrifter skall avskaffas. Frågan därom står emellertid inte i omedelbart samband med frågan om skydd för statsmän i främmande länder. Utskottet har därför stannat vid att icke nu framlägga något förslag i förevarande hänseende.

IV. Utskottets hemställen

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

A. att riksdagen, med anledning av proposition nr 133 samt de i ärendet väckta motionerna, måtte såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling antaga det vid propositionen fogade förslaget till ändring i tryckfrihetsförordningen med den ändringen att 7 kap. 4 § första stycket punkten 8 erhåller följande, såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

8. skymfande av främmande makts flagga, vapen eller annat dess höghetstecken *eller ärekränkning mot främmande makts statsöverhuvud eller ledamot av dess regering eller dess representant här i riket*;

(Utskottets förslag)

8. skymfande av främmande makts flagga, vapen eller annat dess höghetstecken;

- B. att 1) motionerna I: 748 och II: 922,
2) motionerna I: 754 och II: 921,
3) motionerna I: 792 och II: 975,
4) motionerna I: 793 och II: 976,
i vad de icke besvarats genom vad utskottet hemställt under A, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 13 maj 1964

På konstitutionsutskottets vägnar:

BENGT ELMGREN

Närvarande vid behandlingen av punkten III, Ärekränkning mot ledamot av främmande makts regering:

från första kammaren: herrar Elmgren, Damström, fru Segerstedt Wiberg, herrar Sveningsson, Georg Pettersson, Olsén, Erik Olsson*, Dah-lén, Hernelius och Harald Pettersson*; samt

från andra kammaren: herrar Spångberg, von Friesen, Adamsson, Bengtsson i Halmstad, Nilsson i Östersund, Hamrin i Jönköping, Braconier, Henningsson, Boo och Anners.

* Ej närvarande vid justeringen.

Närvarande vid behandlingen av ärendet i övrigt:

från första kammaren: herrar Elmgren, Damström, fru Segerstedt Wiberg, herrar Sveningsson, Georg Pettersson, Olsén, Erik Olsson*, Dah-lén, Harald Pettersson* och Hübinette*; samt

från andra kammaren: herrar Spångberg, von Friesen, Magnusson i Tumhult, Adamsson, Bengtsson i Halmstad, Nilsson i Östersund, Hamrin i Jönköping, Braconier, Henningsson och Boo.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Hamrin* i Jönköping beträffande den del av utskottets motivering som rör brott mot trosfrid.

Till riksdagens konstitutionsutskott

Svenska Journalistförbundet (SJF) ber härmed att till Konstitutionsutskottet få framföra sina synpunkter på det förslag till ändring i tryckfrihetsförordningen, som framlagts för riksdagen i propositionen nr 133 år 1964.

Det som SJF framförallt finner anledning att reagera mot i denna proposition är den föreslagna punkt 8 i 4 § 7 kapitlet tryckfrihetsförordningen. Paragrafen föreslås få det innehållet att såsom straffbar framställning i tryckt skrift skall anses »skymfande av främmande makts flagga, vapen eller annat dess höghetstecken eller ärekränkning mot främmande makts statsöverhuvud eller ledamot av dess regering eller dess representant här i riket».

Det nya, som justitieministern här vill införa i grundlagen, är möjligheten att bestraffa ärekränkning även av regeringsledamot i ett annat land.

Redan i sin nuvarande lydelse är detta moment (som nu har nr 7 i 4 §) enligt vår mening så otidsenligt, att det utan vidare borde kunna mönstras ut ur vår tryckfrihetsförordning. Straffbeläggande av »skymfande av främmande makts flagga, vapen eller annat dess höghetstecken» skulle — för att ta ett exempel — kunna innebära, att om någon stat skulle återuppliva hakkorssymbolen i sin flagga eller som ett »höghetstecken», skulle detta tecken åter bli skyddat enligt svensk tryckfrihetslag och en svensk tidning tvingas iaktta vördnadsfull försiktighet vid omnämnande av denna förhatliga symbol för en diktators maktutövande. Att i våra tryckfrihetslagar lägga sådana band på debatt- och kritikrätten saknar enligt förbundets mening varje motivering.

Redan i sin nuvarande formulering ger alltså detta moment anledning till berättigad kritik. Skälen härtill förstärkes då det nu föreslås att man — i stället för att slopa dessa föråldrade regler — skall utvidga det straffbara området till att omfatta uttalanden även om ledamöter av ett främmande lands regering. En sådan ändring skulle innebära, att den svenska pressen inte fritt skulle kunna säga sin mening ens om företrädarna för de för oss mest motbjudande diktaturregimer utan att riskera tryckfrihetsåtal. Olika slag av ministrar representerande terror, ras- och åsiktsförtryck m. m. skulle i vår tryckfrihetslag få ett skydd, som skulle tvinga svensk press att avstå från ur allmänt demokratiska synpunkter väl motiverad kritik.

Ett sådant ingrepp i den fria pressens rätt att kritisera finner förbundet djupt motbjudande och så allvarligt, att vi vill uttala den bestämda förhoppningen, att riksdagen ser till att vårt lands journalister aldrig skall behöva bli på detta sätt klavbundna i utövandet av sin samhällskritiska uppgift.

Erfarenheterna från det senaste världskriget och tiden därefter av de försök, som från främmande makters representanter gjorts att få den svenska pressen att dämpa eller stoppa kritik, borde väl också tala sitt tydliga språk. Dessa erfarenheter säger nämligen, att ett av de bästa vapen vår regering haft i sin hand när det gällt att tillbakavisa sådana försök till inblandning i vår yttrande- och debattfrihet just har varit möjligheten att alltid hänvisa till våra grundlagsfästa tryckfrihetsregler.

Det är minst sagt förvånande att justitieministern vill rasera en försvarsposition, som erfarenhetsmässigt visat sig mycket bra att ha både i kritiska

och i mera normala situationer. Även denna synpunkt borde tala för att man använder just ett lugnt och normalt läge som det nuvarande till att stärka detta försvar i stället för att undergräva det. SJF kan inte finna att någonting inträffat som ändrar riktigheten av det uttalande, som dåvarande justitieministern gjorde när han för ett tiotal år sedan bestämt avstyrkte en propå från straffrättskommittén att straffbelägga kränkningar av utländska regeringsledamöter: »Om en ansvarsregel med den av kommittén föreslagna innebörden införes i lagen, kan svårigheter uppkomma för den svenska statsledningen att i politiskt oroliga tider värja sig för utländska påtryckningar med syfte att hämma pressfriheten.» Det omdömet står sig.

Justitieministerns motivering, att det nuvarande stadgandet bör utsträckas från att gälla statsöverhuvuden till att gälla också regeringsledamöter därför att det i skilda länder råder »stora olikheter i fråga om statsskick», finner förbundet snarare vara ett skäl att i lagen slopa även det speciella skyddet för statsöverhuvuden. Att kunna fritt säga sin mening även om diktaturregimernas statschefer får väl ändå anses vara rimligt i ett land med pressfrihet.

I sin sammanfattning på sidan 1 i propositionen säger justitieministern, att de ändringar som här föreslås innebär »en anpassning av tryckfrihetsbrotten till motsvarande gärningar i brottsbalken; därvid anges såsom otilllåtet yttrande även ärekränkning av ledamot av främmande makts regering». Även om detta vore situationen — att brottsbalken innehölle stadganden för vilka en viss korrespondens mellan grundlag och vanlig lag skulle anses önskvärd — skulle förbundet bestämt hävda, att en korrespondens av här diskuterat slag i det nu aktuella fallet skulle ske inte genom ändring av grundlagen till att passa in på brottsbalken utan tvärtom. Som så betydelsefull betraktar vi nämligen tryckfriheten och de möjligheter den skall ge till fri samhällskritik.

Men inte ens denna formella grund tycks här föreligga. Justitieministern motsäger nämligen sig själv — såvitt förbundet kan finna — på denna punkt genom att på sidan 12, första stycket, i propositionen uttala (sedan han sökt motivera grundlagsändringen om skydd för ledamöterna av främmande lands regering): »Motsvarande ändring bör vid lämpligt tillfälle vidtagas i brottsbalken.»

SJF finner det slutligen anmärkningsvärt, att detta förslag till grundlagsändring inte i någon form diskuterats med de närmast berörda — tidningarna och deras journalister — innan det plötsligt läggs fram för riksdagen.

Under hänvisning till vad vi här anfört får vi därför i tryckfrihetens och i den fria samhällskritikens intresse hemställa till Konstitutionsutskottet att propositionen nr 133 måtte avslås av riksdagen i de här berörda punkterna och att initiativ i stället tas till slopande av nuvarande mom. 7 i 7 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen i enlighet med önskemålen i denna skrivelse.

I anslutning till det ovan sagda vill SJF också framhålla att vi i skrivelse av den 3.12 1963 till Konungen framförde önskemål om ändringar i tryckfrihetslagen med syfte bl. a. att det särskilda skyddet för trosfrid skulle utgå ur lagen. Vi beklagar att justitieministern i den nu framlagda propositionen avvisar förbundets framställning genom att ej ha beaktat våra synpunkter.

Avskrift av skrivelsen till Konungen bifogas. Stockholm den 15 april 1964.

Svenska Journalistförbundet

C H HERNLUND

Bilaga till bilaga 1

Till KONUNGEN

I syfte att stärka garantierna för ett fritt meningsutbyte och en fri information får Svenska Journalistförbundet (SJF) härmed hemställa att vissa ändringar vidtages i tryckfrihetsförordningen och i strafflagen på punkter, där gällande lagbestämmelser enligt förbundets mening är föråldrade och kan vara ett hinder för yttrandefrihet och informationsfrihet.

Anonymitetsskyddet

Den grundläggande garanti för en fri information till publicitetsorganen, som ett lagstadgat anonymitetsskydd för meddelare innebär, har genom en rad uppseendeväckande händelser i utlandet på senaste tid ställts under livlig debatt.

Mest diskussion har väckts genom fängelsedomarna mot några engelska journalister, som vågrat röja sina källor och som då stött sig på den yrkeshederskodex som gäller för journalister i en rad länder och som ålägger journalisterna att aldrig röja den, som i anonymitetens hägn lämnat informationer till journalisten.

Under debatten om de engelska fallen — då den engelska ordningen från alla håll starkt kritiserades — visade det sig, att det här i landet är en vitt spridd uppfattning, att en liknande situation inte skulle kunna inträffa i Sverige.

Tyvärr är ju läget det, att exakt detsamma kan inträffa här, så som våra anonymitetsregler är konstruerade. En domstol — och därtill lägsta instans — kan i en rad av lagen angivna situationer ålägga en journalist att röja sin källa.

Den svenska tryckfrihetsförordningen brukar — med all rätt — framställas som en av världens mest pressvänliga och mest liberala då det gäller att säkra full pressfrihet. SJF instämmer i det omdömet.

Men förbundet finner det då desto beklagligare att denna grundlag alltjämt skall bibehålla möjligheten för domstolarna att genombryta anonymitetsskyddet och detta utan att numera några praktiska erfarenheter eller några bärande skäl över huvud taget kan anföras för en ordning, vars konsekvenser allmänt fördömts överallt där den leder till akuta situationer, sådana som t. ex. den nämnda i England. Våra lagregler på denna punkt står enligt förbundets mening inte i överensstämmelse med svenska traditioner på press- och informationsfrihetens område och med svensk syn på hur dessa friheter skall fungera.

Enligt förbundets mening bör det också övervägas, om inte en ordning kan skapas som gör det otillåtet även för enskilda att söka förmå journalisten att röja en meddelares eller en författares identitet, då denne vill vara anonym.

Den Internationella Journalistfederationen, till vilken SJF är ansluten, har också sedan åtskilliga år gång på gång aktualiserat dessa frågor och i resolutioner värdjat till sina medlemsförbund att verka för att den för journalisten grundläggande hedersregeln om ovillkorligt skydd för källor blir inskriven i de olika ländernas lagar.

Förbundet får därför hemställa att tryckfrihetsförordningen ändras så, att det lagstadgade anonymitetsskyddet för meddelare blir fullständigt.

Handlingars offentlighet

I ett utslag den 9 oktober 1963 har regeringsrätten fastslagit, att tryckfrihetsförordningens regler i 2 kap. 2 § om handlingars offentlighet inte kan tillämpas på sådana »handbrev» som en biskop under »sin särskilda ämbetsutövning som pastororum» — eller »själasörjare» som den populära termen lyder — tillställer underlydande präster.

Att tryckfrihetslagen skall tolkas så, vilket härmed fastslagits, finner förbundet vara tillräcklig anledning att hemställa om en snabb ändring. Redan det faktum, att regeringsrätten — i sin formulering av domen — om sådana brev använder ordet »ämbetsutövning» är ju ett konstaterande av att handbreven ifråga inte är något slags privatbrev utan är *ämbetshandlingar*. Domen betyder följaktligen, att en viss obestridlig ämbetshandling, utövad av en person som är i statstjänst och avlönad med allmänna medel, redan till sin natur är undandragen offentlig insyn.

Att detta överensstämmer med tryckfrihetsförordningens nuvarande lydelse måste enligt förbundets mening kunna öppna vägen för ett obegränsat användande av sådana brev för undvikande av offentlig insyn. Förbundet är övertygat om att tendenserna till hemlighetsmakeri och påtryckningar härmed kommer att förstärkas

För ungefär 10 år sedan — i en skrivelse till Konungen daterad 3.12 1953 — påtalade Militieombudsmannen användandet av »handbrev» i det militära och föreslog sådana lagändringar, att det skulle bli omöjligt att »i handbrevform avlätna meddelanden, avsedda att ligga till grund för någon åtgärd i tjänsten, undandragas offentligheten». Förbundet har svårt att bedöma, om förhållandena inom försvarsmakten sedan dess ändrats till det bättre. Det är möjligt att så skett.

Men inom svenska kyrkans område kvarstår missförhållandena och förbundet befarar att de kommer att tillta efter regeringsrättens utslag.

Förbundet hemställer därför om sådana ändringar i tryckfrihetsförordningen, att möjligheten att undandra ämbetsåtgärder från offentligheten genom att kamouflera dem som »handbrev» undanröjs och att under alla förhållanden statskyrkoanställdas ämbetskrivelser skall vara offentliga även om de kallas »själavårdande verksamhet».

Begreppet »brott mot trosfrid»

Bestämmelsen i 7 kap. 4 § 11 mom. i tryckfrihetsförordningen och i 11 kap. 8 § strafflagen, där det heter att »den som offentligt skymfar sådant som av svenska kyrkan eller annat här i riket verksamt trossamfund hålles heligt, dömes för brott mot trosfrid till böter eller fängelse», har i dagarna medfört att Riksåklagaren — efter anmälan — ålagt statsåklagaren i Stockholm att göra förundersökning mot några anställda i Sveriges Radio för att de i en programpunkt den 24 oktober i år skulle ha brutit mot den citerade lagbestämmelsen och därmed »kränkt religiös helgd» genom ironiska anspelningar på vissa av svenska kyrkans kulthandlingar. Fyra åtal har därpå väckts.

Utän att ta någon ställning till de yttranden som fälldes i radioprogrammet måste SJF finna det alldeles orimligt att i vår tid behålla en lagbestämmelse sådan som den nyss citerade. Dess formulering innebär, att allt

som ett trossamfund här i landet, vilket det än vara må, skulle finna för gott att förklara heligt skall vara undandraget full offentlig kritik och fri allmän debatt, i vilken även skämtet och satiren måste ha möjlighet till spelrum.

Förbundet har med glädje hälsat den fulla religionsfrihetens genomförande i vårt land. Men denna frihet måste vara förenad med full yttrandefrihet och full kritikrätt också mot de samfund och företeelser, som vill verka i skydd av religionsfrihetslagen. Att med lagens hjälp skapa sektorer, som åtnjuter ett speciellt helighetsskydd bara därför att en viss grupp människor anser dem och kallar dem »heliga», är enligt förbundets mening ett så allvarligt ingrepp i ett demokratiskt lands fria meningsutbyte och fria åsiktsbildning, att sådana ingrepp icke under några omständigheter kan försvaras.

Förbundet hemställer därför om sådan ändring av strafflagen på ovan citerade punkt, att begreppet »trosfrid» i dess här angivna betydelse utmönstras ur tryckfrihetsförordningen och strafflagen och de religiösa samfundens helt jämställs med vilka andra sammanslutningar som helst när det gäller de enskilda medborgarnas och publicitetsorganens rätt att utöva kritik och yttra sig fritt om deras verksamhet. Nu gällande lagar om ärekränkning av enskilda medborgare ger på denna punkt enligt förbundets mening så fullt betryggande skydd, att bevarande av en speciell privilegierställning för sammanslutningar som kallar sig trossamfund saknar varje hållbar motivering.

Det är förbundets uppfattning, att här föreslagna lagändringar torde kunna genomföras utan ett mera tidsödande utredningsarbete. Att exempelvis avvakta pågående revision av den särskilda sekretesslagen betraktar förbundet som onödigt, då våra förslag inte kan sägas vara beroende av hur denna lag kan väntas bli omarbetad.

Förbundet tillåter sig därför hemställa att våra förslag tas under snabbt övervägande och att ett förberedelsearbete för att möjliggöra deras genomförande startas så snart som möjligt i de former som kan befinnas vara de mest praktiska. Stockholm den 3 dec. 1963.

Underdånigst

Svenska Journalistförbundet

K G MICHANEK

Till riksdagens konstitutionsutskott

Svenska Tidningsutgivareföreningen (TU), som tagit del av såväl Kungl. Maj:ts proposition nr 133 med förslag till ändring i tryckfrihetsförordningen som i anledning därav väckt motion av fröken Mattson m. fl. i första kammaren och herr Braconier m. fl. i andra kammaren, får härmed anföra följande:

Den föreslagna ändringen i TF 7 kap. 4 § punkt 7 avser att vidga kretsen av de utländska politiker som skall åtnjuta lagskydd mot nedsättande omdömen i svensk press.

Lagändringen skulle ge ökade möjligheter till åtal och därmed innebära en begränsning av pressens kritikrätt.

Enligt TU:s mening krävs utomordentligt starka skäl för varje lagändring som syftar till att inskränka hävdvunnen yttrandefrihet. Den ifrågakommande propositionen synes inte ha påvisat några sådana tvingande skäl.

Med hänvisning till den förpliktande svenska traditionen på tryckfrihetslagstiftningens område måste TU därför *bestämt avstyrka den föreslagna lagändringen*. Föreningen kan inte heller underlåta att ge uttryck åt sin förvåning över att förslaget — som dock syftar till en grundlagsändring — lagts fram utan några som helst föregående konsultationer med företrädare för pressen.

Angelägnare än att öka räckvidden av nuvarande straffbestämmelser och därmed kringskära den allmänna kritikrätten vore enligt TU:s uppfattning att överväga huruvida hittillsvarande bestämmelse helt kan utgå.

Till detta uttalande vill TU foga följande synpunkter på konsekvenserna av ett beslut i propositionens anda:

Det förefaller vara ett rimligt antagande att de utländska regeringsledamöter som främst löper risken att bli skarpt kritiserade i svensk press — och som erfarenhetsmässigt visat sig vara mest känsliga för sådan kritik — är sådana som representerar diktatoriska eller åtminstone ur demokratisk synvinkel otillfredsställande regimer. Just i fråga om länder med långt gående personlig maktkoncentration är det emellertid särskilt svårt att kritisera system och metoder på sätt som inte av maktägarna uppfattas som kränkande.

Risken synes alltså uppenbar att den i propositionen avsedda vidgningen av lagskyddet främst skulle komma att hämma svensk presskritik av demokratiska regimer och därmed i synnerhet komma diktaturrepresentanter till godo. En dylik konsekvens av en lagskärpning ter sig stötande för svensk rättskänsla och torde sakna stöd i den allmänna opinionen.

På anförda grunder — och med instämmande i de synpunkter som framförts i ovannämnda motion — får TU hemställa att riksdagen vid behandling av propositionen nr 133 måtte avslå förslaget i den del som berör TF 7:4 punkt 7. Stockholm den 23 april 1964.

Svenska Tidningsutgivareföreningen

TORÉ G. WÄRENSTAM

Ivar Hallvig

Bilaga 3

Till riksdagens konstitutionsutskott

Publicistklubben, som erhållit del av den till Konstitutionsutskottet av Svenska Journalistförbundet (SJF) avgivna skrivelsen med anledning av det förslag till ändring i tryckfrihetsförordningen som framlagts för riksdagen i propositionen nr 133, vill uttala sitt fulla instämmande i SJF:s avvisande inställning till den föreslagna punkt 8 i 7 kapitlet 4 § tryckfrihetsförordningen.

Det är Publicistklubbens bestämda uppfattning att en förändring som den i propositionen föreslagna skulle innebära ett allvarligt ingrepp i den fria pressens rätt att kritisera för oss motbudande politiska system och deras företrädare, liksom att införandet av en ansvarsregel med den föreslagna innebörden skulle, för att citera en tidigare justitieminister, skapa svårigheter för den svenska statsledningen »att i politiskt oroliga tider värja sig för utländska påtryckningar med syfte att hämma pressfriheten».

Publicistklubben hemställer därför till Konstitutionsutskottet att proposition nr 133 i den här berörda punkten måtte avslås av riksdagen och initiativ i stället tagas till slopande av nuvarande mom. 7 i 7 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen.

Samtidigt vill Publicistklubben uttala sin förvåning över att ingen kontakt tagits med pressens organisationer innan ett förslag med denna för pressen utomordentligt betydelsefulla innebörd framlagts för riksdagen. Stockholm den 24/4 1964.

För Publicistklubben

LENNART HIRSCHFELDT

Ordförande